

Yleisiä ohjeita valtuutetulle

Valtuutetun asemasta ja tehtävistä säädetään laissa edunvalvontavaltuutuksesta. Seuraavat ohjeet ovat yleisluontoisia, eikä niitä ole kirjoitettu yksittäistä valtuutusta silmällä pitäen. Lisätietoja saat holhousviranomaisena toimivalta Digi- ja väestötietovirastolta.

Edunvalvontavaltuutus tulee voimaan, kun se on vahvistettu holhousviranomaisessa. Vahvistamisen jälkeen valtuutettu voi toimia valtuuttajan puolesta esittämällä vahvistamispäätöksen ja sen liitteenä olevan valtakirjajäljennöksen. Alkuperäinen edunvalvontavaltakirja on syytä säilyttää huolellisesti. Valtuutetun tulee pyydettäessä esittää alkuperäinen valtakirja tahoille, joiden kanssa hän asioi.

Kun valtuutettu on hakenut valtuutuksen vahvistamista, hän voi kuitenkin ryhtyä valtuutuksen perusteella sellaisiin toimiin, jotka ovat välttämättömiä valtuuttajan turvaamiseksi vahingolta.

Valtuutetun yleiset velvollisuudet

Valtuutetun tulee tunnollisesti pitää huolta valtuuttajan oikeuksista ja edistää hänen parastaan. Ennen kuin valtuutettu tekee päätöksen valtuuttajan asiassa, hänen on tiedusteltava valtuuttajan mielipidettä, jos asia on valtuuttajalle tärkeä ja mielipiteen kysyminen voi tapahtua ilman huomattavaa hankaluutta. Mielipiteen kysyminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos valtuuttaja ei kykene ymmärtämään asiaa.

Jos valtuuttaja on antanut valtuutetulle toimiohjeita, valtuutetun tulee toimia myös niiden mukaan. Toimiohjeet voivat olla kirjallisia tai suullisia, eivätkä ne aina käy ilmi valtakirjasta.

Valtuutetun on pidettävä valtuuttajan varat erillään omista varoistaan. Asioiden hoito tulee järjestää niin, että valtuuttajalle kuuluvat maksut maksetaan mahdollisuuksien mukaan suoraan hänen omalta tililtään.

Omaisuuksiluettelon antaminen

Valtuutetun tulee kolmen kuukauden kuluessa valtuutuksen vahvistamisesta antaa holhousviranomaiselle omaisuusluettelo niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joita valtuutus koskee. Jos valtuuttaja myöhemmin saa omaisuutta, luettelo saadusta omaisuudesta on annettava yhden kuukauden kuluessa sen saamisesta. Jos valtuuttaja tulee kuolinpesän osakkaaksi, valtuutetun tulee toimittaa perukirja holhousviranomaiselle kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta.

Asiakirjojen säilyttäminen

Jos edunvalvontavaltuutus koskee taloudellisia asioita, valtuutettu on velvollinen säilyttämään valtuuttajan omaisuuden hoitoon liittyvät tilioitteet, tositteet ja muut asiakirjat. Muistiinpanojen tekeminen ja asiakirjojen säilyttäminen on tarpeellista, jotta valtuutettu voi tarvittaessa selvittää, miten hän on hoitanut valtuuttajan omaisuutta. Valtuutettu voi myös joutua selvittämään valtuuttajan omaisuuden hoitoa holhousviranomaiselle.

Jos valtuutus koskee muita kuin taloudellisia asioita, valtuutettu on velvollinen säilyttämään niihin liittyvät muistiinpanot ja asiakirjat, jotta hän voi tarvittaessa selvittää, mihin toimenpiteisiin hän on valtuuttajan puolesta ryhtynyt.

Vuositilivelvollisuus ja velvollisuus antaa tietoja holhousviranomaiselle

Jos edunvalvontavaltuutus koskee taloudellisia asioita, valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun tulee antaa holhousviranomaiselle tili. Vaikka valtakirjassa ei olisi määräystä tilin antamisesta, holhousviranomainen voi pyytää valtuutettua antamaan tilin tehtävänsä hoitamisesta, jos siihen on syytä. Valtuutettu on pyydettäessä velvollinen antamaan holhousviranomaiselle tilin ja muut tehtävänsä koskevat tarpeelliset tiedot, tositteet ja asiakirjat sekä esittämään hoidettavanaan olevat arvopaperit.

Omaisuuksien lahjoittaminen

Valtuutettu ei saa lahjoittaa valtuuttajan omaisuutta. Valtuutettu saa kuitenkin antaa lahjan, jonka antamisen perusteet on yksilöity valtakirjassa, jos hän ei ole asiassa esteellinen.

Valtuutetun esteellisyys

Valtuutettu ei voi edustaa valtuuttajaa asiassa, jossa valtuutettu on esteellinen. Valtuutettu on esteellinen, jos asiassa on vastapuolena:

1. valtuutettu itse, valtuutetun puoliso tai joku, jota valtuutettu edustaa;
2. valtuutetun tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso; tai
3. valtuutetun sisaruksen lapsi tai vanhemman sisarus.

Vastapuolia ovat esimerkiksi myyjä ja ostaja, vuokranantaja ja vuokralainen, lahjanantaja ja lahjansaaja tai kuolinpesässä leski ja perilliset. Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa myöskään silloin, kun heidän etunsa saattavat muusta syystä joutua asiassa ristiriitaan keskenään.

Jos edunvalvontavaltuutettu on esteellinen, hänen tilallaan toimii varavaltuutettu tai erikseen määrättävä edunvalvoja. Jotta varavaltuutettu voisi toimia, hänen tulee hakea holhousviranomaiselta edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista omalta osaltaan. Jos varavaltuutettua ei ole, edunvalvontavaltuutettu voi hakea holhousviranomaiselta edunvalvojan määräämistä asiaan, jossa hän on itse esteellinen. Edunvalvojaa ei kuitenkaan voida määrätä lahjan antamista varten.

Oikeustoimien luvanvaraisuus

Valtuutetun ei tarvitse hakea holhousviranomaisen lupaa oikeustoimille, ellei valtakirjassa ole niin määrätty. Jos valtakirjassa on tällainen määräys, lupaa on haettava valtuutetun toimintaa valvovalta holhousviranomaiselta. Oikeustoimia ovat esimerkiksi asunnon osto ja myynti, perinnönjako, metsän myynti tai lainan ottaminen.

Kiinteistön luovuttaminen ja panttaaminen

Valtuutettu saa myydä, kiinnittää tai pantata kiinteistön vain, jos valtakirjassa on nimenomaisesti niin määrätty. Jos valtakirjassa ei ole tällaista määräystä, valtuuttajalle voidaan määrätä edunvalvoja näitä toimia varten.

Valtuutetun palkkio ja kulujen korvaaminen

Valtuuttaja voi antaa valtuutetun palkkiota ja kulujen korvaamista koskevia määräyksiä valtakirjassa tai toimiohjeissa. Valtuuttaja ja valtuutettu voivat myös sopia niistä keskenään. Jollei niistä ole määrätty tai sovittu, valtuutetulla on oikeus saada valtuuttajan varoista korvaus tarpeellisista kuluistaan sekä kohtuullinen palkkio, jonka määrään vaikuttavat tehtävän laatu ja laajuus.

Salassapitovelvollisuus

Valtuutettu ei ilman valtuuttajan suostumusta saa ilmaista asiaa, joka on pidettävä salassa valtuuttajan taloudellisen edun tai yksityisyyden suojaamiseksi.

Toimenpiteet edunvalvontavaltuutuksen lakatessa

Kun edunvalvontavaltuutus on lakannut olemasta voimassa, valtuutetun tulee antaa päätöstili tehtävänsä hoitamisesta sekä luovuttaa valtakirja ja hoidossaan oleva omaisuus valtuuttajalle tai muulle omaisuuteen oikeutetulle. Muita omaisuuteen oikeutettuja voivat olla esimerkiksi valtuuttajalle määrätty edunvalvoja, toissijainen valtuutettu tai valtuuttajan kuolinpesän osakas. Tilin vastaanottajalla on oikeus saada valtuutetulta nähtäväkseen valtuutetun tehtävän hoitamiseen liittyvät tiliotteet, tositteet ja muut asiakirjat. Päätöstiliä ei tarvitse antaa, jos valtakirjassa on niin määrätty. Päätöstiliä ei tällöinkään anneta holhousviranomaiselle.

Kun valtuutus lakkaa olemasta voimassa valtuuttajan kuoleman vuoksi eikä omaisuutta voida viivytyksettä luovuttaa kuolinpesän osakkaiden yhteishallintoon, valtuutettu voi luovuttaa omaisuuden sellaisen pesän osakkaan hoidettavaksi, joka voi pitää huolta pesän omaisuudesta. Valtuutetun on ilmoitettava omaisuuden luovuttamisesta kaikille niille pesän osakkaille, joiden henkilöllisyys ja olinpaikka on selvillä.